

Økonomisk kvartalsoversigt

3. kvartal 2017

Udgivet: december 2017

Introduktion

Økonomisk kvartaloversigt fra Danske Byggecentre giver et kort og koncentreret overblik over økonomiske forhold af betydning for branchen. Publikationen henvender sig til alle interesserede, men er skrevet med særligt henblik på beslutningstagere i medlemsvirksomhederne.

Økonomisk kvartaloversigt december 2017 bygger på materiale fra Finansministeriet, De Økonomiske Råd (de såkaldte vismænd), Dansk Byggeri og fra Danmarks Nationalbank samt på aktuelle tal fra Danmarks Statistik og Danske Byggecentres indsamling af data til belysning af udviklingen i medlemsvirksomhedernes omsætning. Denne indsamling af data forestås af IFO - Institut for Konjunkturanalyse.

Økonomisk kvartaloversigt december 2017 har fire afsnit:

1. Politiske anbefalinger
2. Status på dansk økonomi
3. Status i byggeriet og på ejendomsmarkedet
4. Byggecentrenes omsætning

Økonomisk kvartaloversigt er skrevet af Danske Byggecentres sekretariat - det må frit citeres og videreformidles mod behørig kildeangivelse.

Redaktionen er afsluttet 18. december 2017.

Politiske anbefalinger

Hos Danske Byggecentre har vi været store fortalere for et permanent håndværkerfradrag, og vi er glade for at se, at regeringen og Dansk Folkeparti er kommet til enighed om en finanslov, hvori der indgår et permanent fradrag til håndværksydelse i boligjobordningen. Det er utroligt positivt, at regeringen nu sætter en stopper for den stop-and-go politik, der har været ført de seneste år, hvor der er blevet kastet rundt med hele branchen.

Det har været vigtigt for os i Danske Byggecentre at understrege, at håndværkerfradraget ikke er et reguleringsværktøj, men derimod et strukturelt værktøj, som ikke nødvendigvis handler om at øge aktiviteten i byggebranchen men derimod om at minimere sort arbejde, vedligeholde folks boliger samt sikre lærepladser og dermed gode uddannelsesmuligheder for branchen.

Hos Danske Byggecentre så vi gerne et håndværkerfradrag til mere almene håndværksydelser, men vi er glade for, at regeringen og Dansk Folkeparti vælger at føre ordningen videre med fradrag for bl.a. isolering af tag, gulv og ydervægge samt udskiftning af ruder, vinduer og yderdøre, da det er med til at sikre et godt indeklima i danskernes boliger.

Som det ser ud nu får erhvervsskolerne 100 mio. kroner mindre i 2018. I Byggeriet mærkes det, at skolerne er pressede, og det kan få den konsekvens at skolerne lukker de mindre fag, som har lavest tilgang af elever, men som ikke nødvendigvis er fag vi kan undvære. Hos Danske Byggecentre mener vi, at det vigtigste politikerne kan gøre, er at arbejde for mere langsigtede og stabile rammer for erhvervsskolerne. En flerårsaftale som kan sikre erhvervsuddannelserne en stabil økonomi, vil gøre det nemmere for skolerne at planlægge deres indsats på den mest fornuftige måde.

Seneste tal fra Danmarks Statistik har vist en afdæmpning af dansk økonomi, og derfor er det også vigtigt for Danske Byggecentre at der ikke slækkes på ambitionsniveauet fra politikernes side for den danske økonomi. Vi skal tilbage til positiv vækst i Danmark.

I produktivetsrapport "produktivitet 2017" fra De Økonomiske Råd bliver der redegjort for at høj topskat kan svække produktiviteten.

"De seneste reformer af arbejdsindkomstbeskatningen har reduceret marginalsatterne på arbejdsindkomst. Uagtet heraf er beskatningen af de højeste arbejdsindkomster fortsat relativt høj i Danmark. Høje marginalsatter på arbejdsindkomst kan begrundes ud fra fordelingshensyn, men hæmmer samtidig produktiviteten. Blandt andet vil høje marginalsatter på arbejdsindkomst begrænse afkastet ved at tage en uddannelse, ligesom de kan risikere at svække mobiliteten på arbejdsmarkedet."

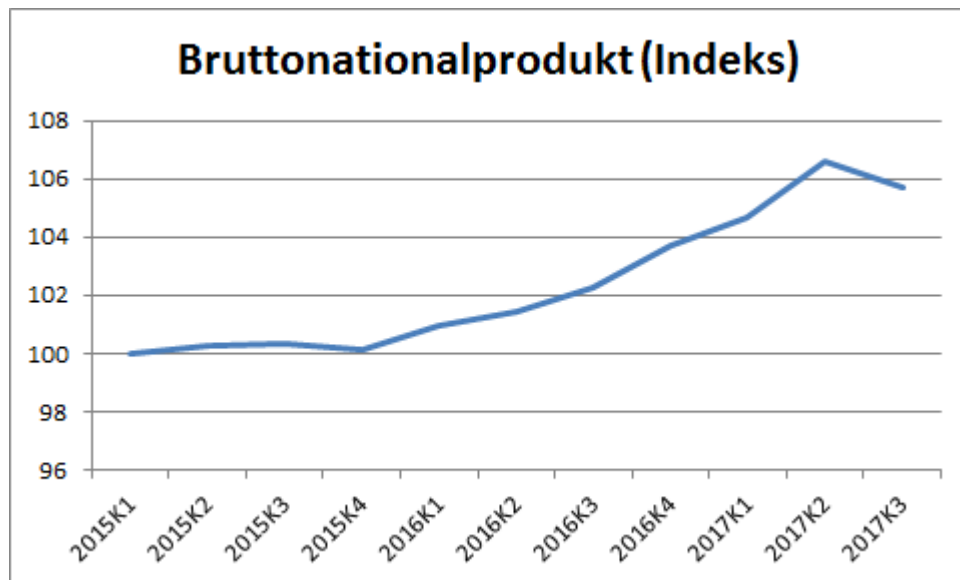
Derfor opfordrer Danske Byggecentre endvidere til, at regeringen holder fast i sine skattelettelser i sit skatteudspil fra august i år, da skattelettelser, herunder især topskattelettelser, også er den mest effektive måde at skaffe arbejdsudbud på.

Status på dansk økonomi

Bruttonationalproduktet er steget stort set alle kvartaler siden første kvartal 2015. Fra første kvartal 2015 til andet kvartal 2017 steg BNP med i alt 6,58 %. Dette er en meget pæn stigning, men seneste tal fra Danmarks Statistik viser dog et fald i BNP i tredje kvartal 2017, som figur 1 viser. Det viser en afdæmpning af dansk økonomi, efter en lang periode siden første kvartal 2016, med solide positive

vækstrater. Ifølge De Økonomiske Råd er der dog ikke nogen grund til at tro, at vi nu vil gå ind i en stagnering eller tilbagegang af dansk økonomi. Således bliver der i vismandsrapporten "Dansk Økonomi, efterår 2017" forventet en realvækst i BNP for hele 2017 på 2,3 %, for 2018 forventes der også en realvækst på 2,3 % og i 2019 forventes der en realvækst på 2 %. Derfor kan der altså ses frem til fortsat vækst i Danmark de kommende år.

Figur 1

Kilde: Danmarks Statistik NKN1 nov. 2017 (løbende priser, sæsonkorrigeret).

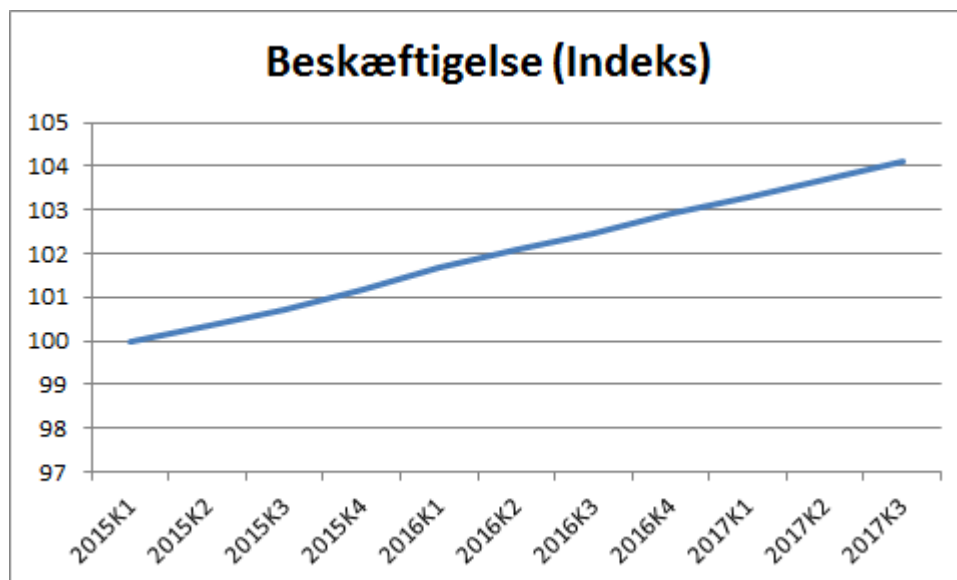
Som svar på denne afdæmpning på dansk økonomi i tredje kvartal, er der i "kvartalsvist nationalregnskab 3 kv. 2017" med overskriften "Dansk økonomi i bakgear" fra Danmarks Statistik udredet følgende:

"Afmætningen af økonomien i tredje kvartal er præget af fald i husholdningernes forbrug, hvor især anskaffelse af køretøjer faldt. Der ses også tilbagegang i industriproduktion og eksport."

Ved analyse af ovenstående kan faldet i BNP til dels være en indikation på den langsomme forhandling der fandt sted, da der skulle forhandles nye afgifter på biler under finanslovsforhandlingerne i efteråret, hvor bilsalget nærmest stod helt stille. Det er skræks scenariet for alle brancher, og vi må håbe, at politikerne vil være i stand til at finde nogle hurtigere løsninger i fremtiden.

Faldet i BNP i tredje kvartal ses dog ikke i den samlede beskæftigelse i Danmark, som har fortsat sin stigning i tredje kvartal 2017 med ca. 11.000 mennesker, svarende til 0,4 % fra andet kvartal. Beskæftigelsen er i alt steget med 4,1 % fra første kvartal 2015 til tredje kvartal 2017 jf. figur 2.

Figur 2

Kilde: Danmarks Statistik NKHB nov. 2017 (sæsonkorrigeret).

Status i byggeriet og på ejendomsmarkedet

Foregående afsnit beskrev den generelle økonomiske situation i Danmark. I dette afsnit vil der blive set på udviklingen i byggeriet og på ejendomsmarkedet.

Byggecentrene handler primært med byggematerialer og værktøj til brug i byggeriet, så aktivitetsniveauet i byggebranchen er meget relevant, når det skal belyses, hvordan byggecentrenes muligheder for at drive forretning ligger.

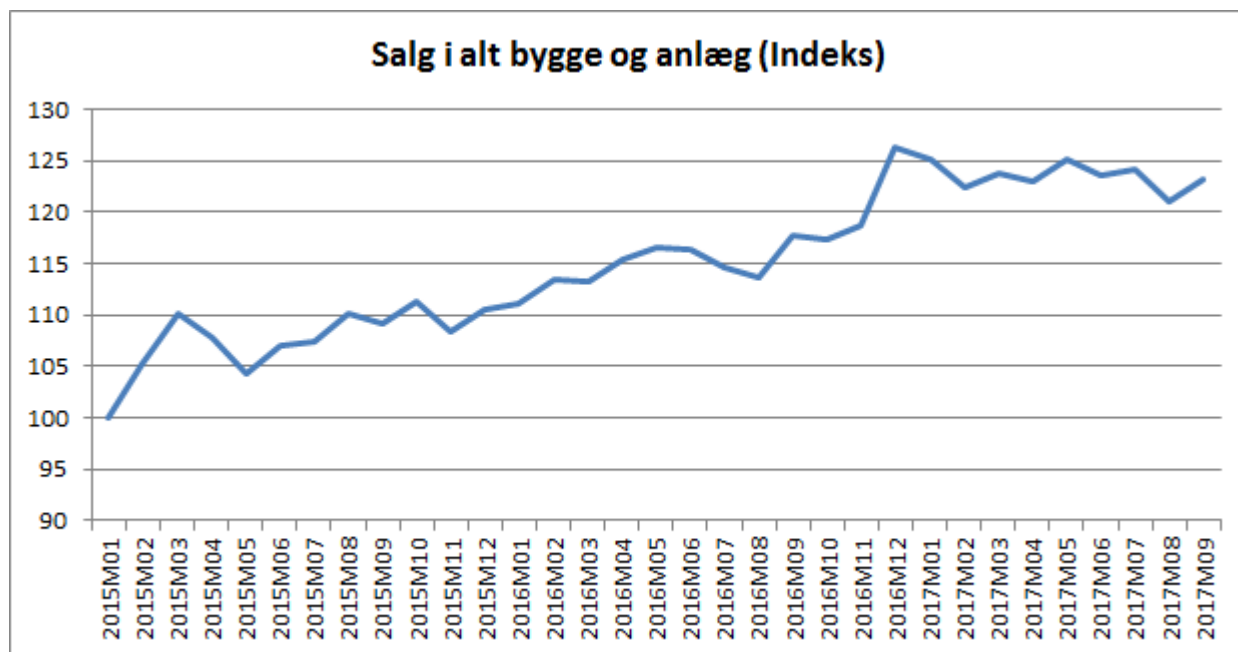
Det er samtidig relevant at kigge på ejendomsmarkedet i Danmark.

Byggeriet

Væksten i byggeriet er fortsat ind i tredje kvartal, men den samlede vækst i bygge- og anlægsbranchen er skævt fordelt. I licitationen 20. november 2017 blev der redegjort for, at bygge- og anlægsbranchen samlet har haft en omsætningsvækst på 7,4 % i årets første tre kvartaler sammenlignet med samme periode sidste år. Det er især byggeentreprenører, murere og andre specialiserede virksomheder, der trækker tallet op, mens anlægsvirksomheder har haft en negativ vækst på -0,4 %. Ifølge cheføkonom i Dansk Byggeri, Bo Sandberg, viser tallene, at der på anlægsområdet er et hul i markedet. Forklaringen skal findes i de manglende offentlige investeringer. Bo Sandberg udtaler, at mens nybyggeriet stormer frem, holder man igen med anlægsinvesteringerne, og flere store anlægsprojekter bliver samtidig afsluttet.

Kigger vi på de seneste år, tegner der sig et billede af en branche i vækst. Ifølge tal fra Danmarks Statistik er salget indenfor bygge- og anlægsbranchen steget med 23,25 % siden januar 2015, som figur 3 viser. Her tages der dog ikke hensyn til bygge og anlæg hver for sig.

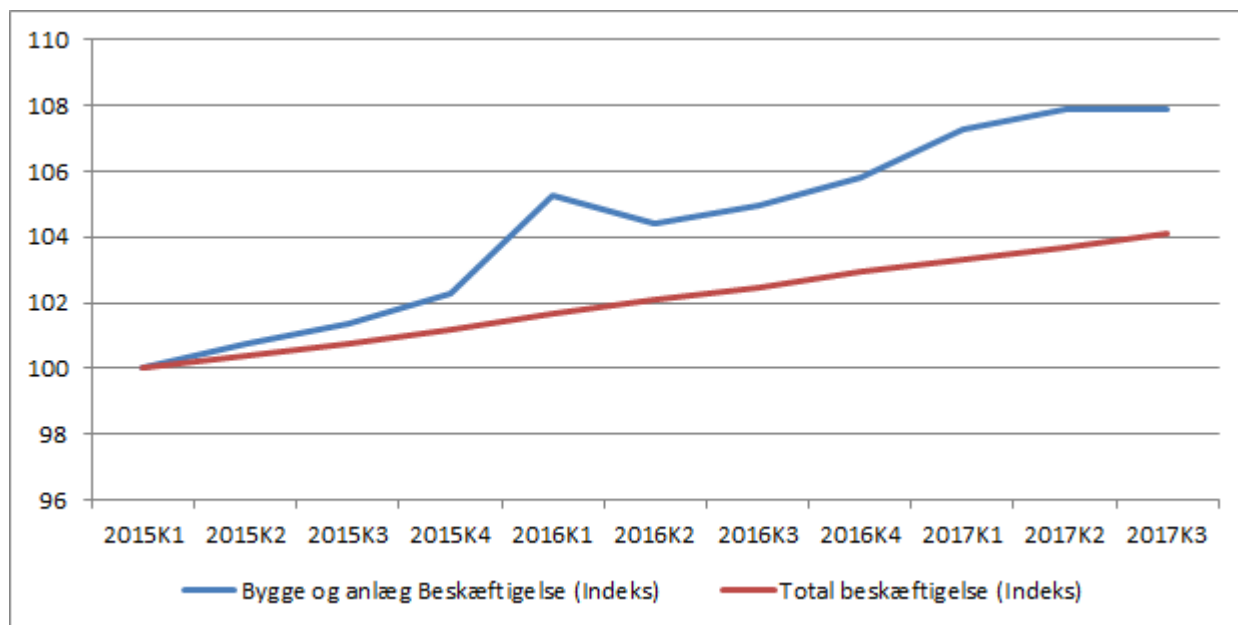
Figur 3

Kilde: Danmarks Statistik FIKS11 nov. 2017 (sæsonkorrigeret).

Væksten indenfor byggeriet har selvfølgelig også trukket beskæftigelsen indenfor bygge og anlæg med sig. Beskæftigelsen indenfor Bygge og Anlæg er, ligesom den generelle beskæftigelse, steget de seneste år. Beskæftigelsen er steget med 7,86 % siden første kvartal 2015, hvilket er en højere stigning end den generelle beskæftigelse i Danmark, som var steget med 4,1 % i samme periode, se figur 4. De seneste kvartaler er stigningen dog fladet ud og har ligget på omtrent samme niveau på lige under 166.000 beskæftigede. På trods af denne udfladning forventes der ifølge Dansk Byggeris konjunkturanalyse oktober 2017 stadig fremgang i bygge- og anlægsbeskæftigelsen. Der forventes en fremgang på 4.300 beskæftigede for hele 2017, 5.000 personer i 2018 og en mere beskedne fremgang på 2.000 beskæftigede i 2019.

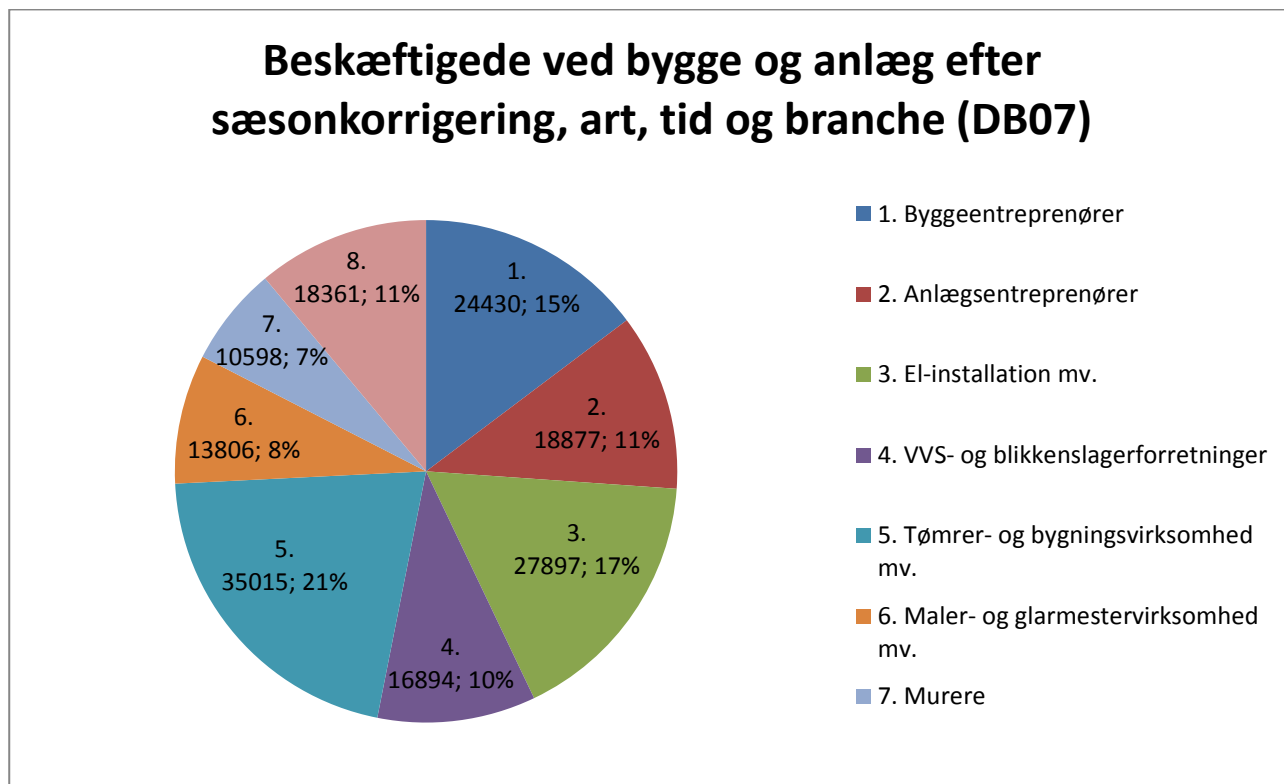
Figur 4

Kilde: Danmarks Statistik BYG1 og NKHB nov. 2017 (sæsonkorrigeret).

Dykker vi længere ned i tallene for beskæftigelsen, ser vi, at der er beskæftigede flest tømrere, og færrest murere i bygge- og anlægsbranchen. Henholdsvis 35.015 tømrere og 10.598 murere var beskæftigede i tredje kvartal 2017 jf. figur 5.

Figur 5

Kilde: Danmarks Statistik, BYG1 dec. 2017 (sæsonkorrigerede tal).

Stigningerne i beskæftigelsen i bygge- og anlægsbranchen er også med til at presse lønudviklingen i branchen opad. Ifølge DA's kvartalsvise lønstatistik har der været en årlig lønstigning i byggeriet på 2,6 %. Ifølge cheføkonom hos Dansk Byggeri, Bo Sandberg, er der ikke udsigter til en overophedning. Således udtaler han 15. november 2017:

"Selvfølgelig skal man fremadrettet være opmærksom på, at lønudviklingen ikke løber af sporet, som det skete i byggeriet i 2006-2007. Indtil videre er de moderate og stabile lønstigninger en vældig god nyhed for opsvinget og for dansk økonomi. Overenskomstfornyelsen sikrer ro på det private arbejdsmarked, og samtidig er adgang til udenlandsk arbejdskraft også med til at tage toppen af lønstigningerne."

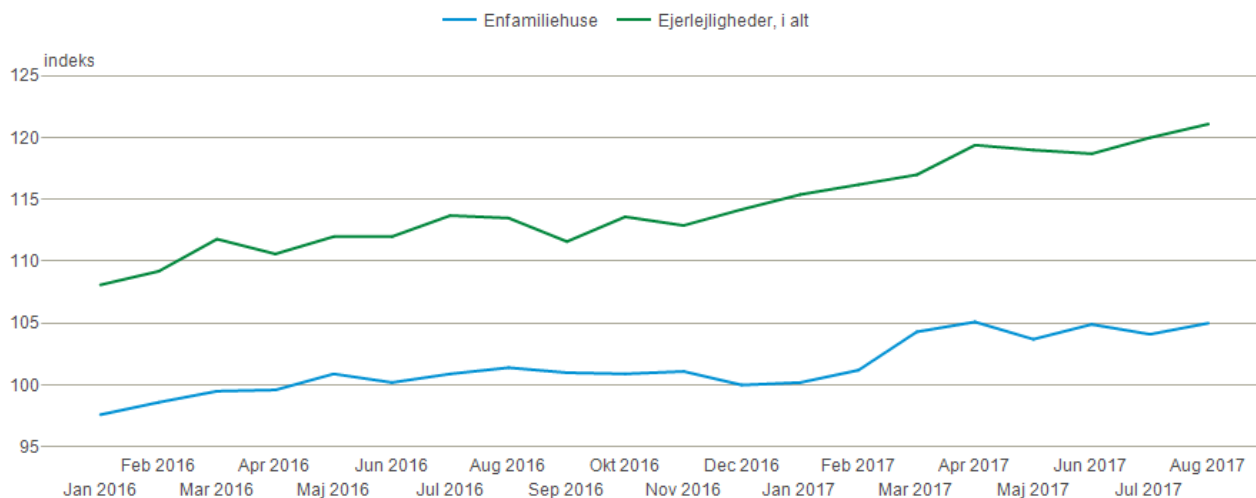
Ejendomsmarkedet

I sidste kvartalsoversigt kunne der påvises, at der generelt i Danmark var et fald i liggetider på boligmarkedet i de første seks måneder af 2017 i forhold til samme periode i 2016. Dette er dog ikke på grund af et fald i boligpriserne. Tal fra Danmarks statistik viser, at boligpriserne i Danmark er steget drastisk siden krisen i 2008, og det ser ud til at fortsætte. Ses der isoleret på 2016 til og med august 2017, figur 6, ses det, at især priserne på ejerlejligheder stiger og forventes at fortsætte med at stige. Priserne på enfamiliehuse har ligget nogenlunde stabilt fra marts 2017 til august 2017 på lige omkring indeks 105 (2006= indeks 100).

Figur 6

Prisindeks for ejendomssalg (2006=100)

Ejendomskategori:

Kilde: Danmarks Statistik, EJEN14 November 2017. (2006=100)

De stigende boligpriser giver også boligejerne en større friværdi at optage lån i. I "finansiel stabilitet - 2. halvår 2017" fra Danmarks nationalbank gives der dog en advarsel om at passe på, at denne kredittilvækst ikke bliver for kraftig, som det var tilfældet ved den seneste finansielle krise.

"Bankerne forventer i de kommende år stigende udlånsvækst til husholdningerne. Højere boligpriser har medført øgede friværdier blandt boligejerne. Kreditvæksten

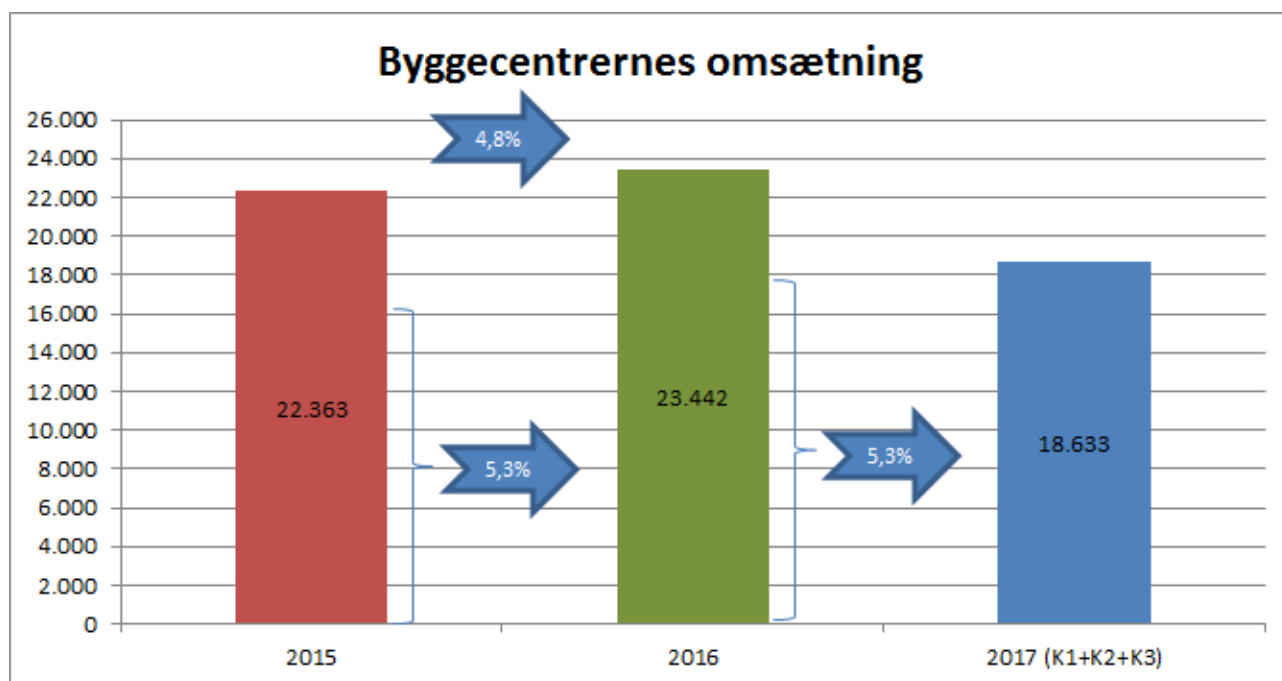
kan blive kraftig, hvis husholdningerne i stigende grad begynder at benytte friværdien til at optage ny gæld. Det var tilfældet forud for den seneste finansielle krise.”

Byggecentrernes omsætning

IFO - Institutet for Opinionsanalyse A/S indsamler på vegne af Danske Byggecentre aktuelle tal for omsætningen blandt de største medlemmer. Tallene indsamles fire gange årligt og præsenteres i en særlig branchestatistik, som udsendes til medlemsvirksomhederne. Den indsamlede statistik udgør cirka 78 % af det samlede marked.

Den senest tilgængelige statistik dækker udviklingen i 2015, 2016 og 2017 til og med tredje kvartal.

Figur 7

Ligesom for resten af branchen går det også godt for byggecentrerne. Dette viser seneste tal for omsætningen blandt de største medlemsvirksomheder. Fra 2015 til 2016 steg den samlede omsætning med 4,8 %, mens omsætningen for de tre første kvartaler af 2016 steg 5,3 % i forhold til samme periode 2015. For de tre første kvartaler af 2017 er omsætningen blandt medlemsforretningerne i Danske Byggecentre steget med 5,3 % i forhold til samme periode 2016.